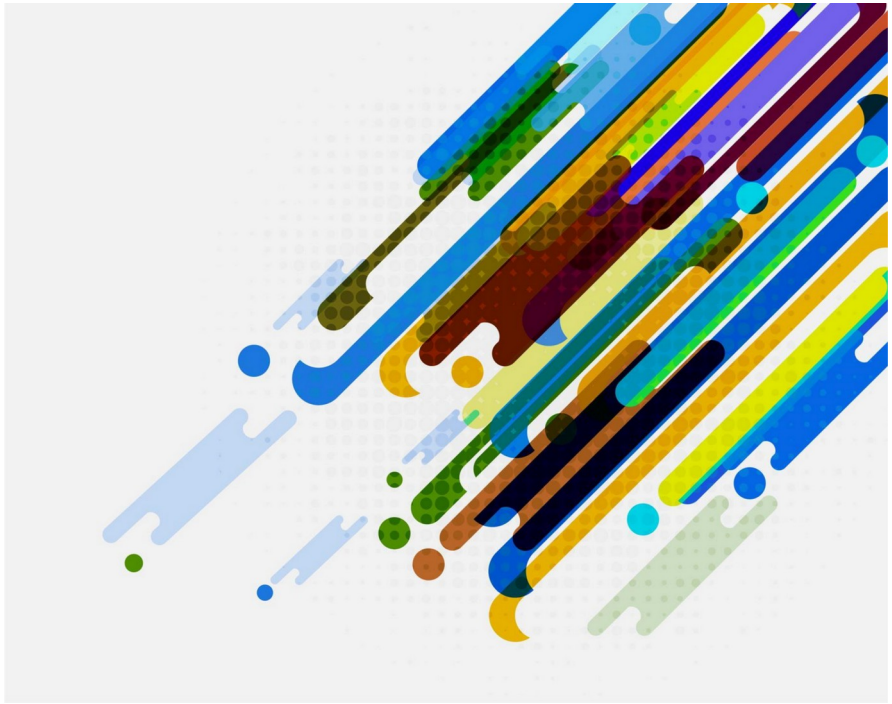
PREDAVANJE ZA NASTAVNIKE

Poticanje učinkovite komunikacije u razredu

Silvana Vlašić i Irena Budimir, psihologinje

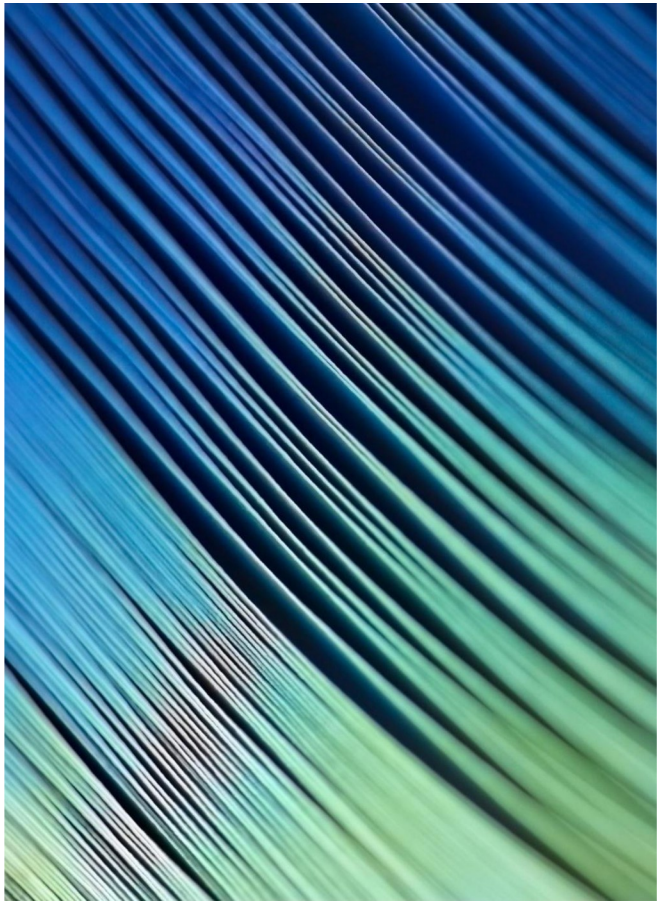

Zašto je komunikacija važna

„Komunikacija u nastavi nema samo svrhu informirati učenike nego i poticati ih na misaonu aktivnost, buditi kreativnost, obogaćivati njihov duh i razvijati njihovu cjelokupnu osobnost...”

Bratanić, 2002: 88

Komunikacija služi razmjeni informacija, mišljenja, ali i emocija!

Vruća olovka

Kratka aktivnost za početak: pišite bez zaustavljanja.

1

Razmislite koje emocije pobuđujete kod svojih učenika.

Zapišite sve čega se sjetite.

60 s

2

Razmislite koje emocije želite pobuditi kod svojih učenika.

Zapišite sve čega se sjetite.

60 s

Poželjne karakteristike nastavnika

emocionalna toplina	**iskrenost**	**humor**	**stručnost u poučavanju vlastitog predmeta**
pokazivanje entuzijazma za poučavanje	izražavanje jasnih ciljeva i očekivanja u vezi s učenjem	zainteresiranost za učenike, uvažavanje različitosti učenika	pokazivanje razumijevanja za probleme učenika
autentičnost	često davanje povratnih informacija učenicima	**Važnost komunikacije!**	

Kako komuniciramo

VERBALNO	riječima: što kažemo i kako to formuliramo
NEVERBALNO	izrazom lica, pogledom, gestama, držanjem i udaljenošću
PARAVERBALNO	glasom: tonom, jačinom, brzinom govora i stankama

Tehnike za uspješno komuniciranje u razredu

Asertivnost · aktivno slušanje · ja-poruke · konstruktivna kritika · rješavanje sukoba

Asertivna komunikacija s učenicima

7 koraka asertivnosti

1. Opisati ponašanje, a ne osobu
2. Izraziti osjećaj
3. Opisati učinak
4. Izraziti zahtjev
5. Pitati osobu kako to doživljava
6. Sačekati odgovor druge osobe
7. Zahvaliti

Govorimo jasno i s poštovanjem, bez napada na osobu.

Primjer: učenik kasni na sat

NASTAVNIK KAŽE

„Gle ti njega, kao direktor, dolazi kad njemu odgovara.”

Zadatak

Preoblikujte rečenicu u asertivnu komunikaciju prema 7 koraka asertivnosti.

Asertivni odgovor: učenik kasni na sat

1	**Opisati ponašanje**	Kad kasniš na početak sata, ometaš i mene i druge učenike u radu.
2	**Izraziti osjećaj**	Osjećam nezadovoljstvo i ljutnju. Nepošteno je i prema meni i prema tvojim kolegama u razredu.
3	**Opisati učinak**	Zbog tvog kašnjenja moram prekinuti sat, a ti propuštaš uvod i upute za rad.
4	**Izraziti zahtjev**	Želim da ubuduće ne kasniš.
5	**Pitati za doživljaj**	Što ti misliš o tome?
6	**Sačekati odgovor**	To je u redu.
7	**Zahvaliti**	Hvala!

Aktivno slušanje učenika

Razlozi za prakticiranje

1

Bolja informiranost

Saznajemo što učenik zaista misli i treba.

2

Interes, briga i empatija

Učenik osjeća da nam je stalo do njega.

3

Smirivanje napetosti

Smanjuje se napetost učenika u teškom trenutku.

4

Bolja suradnja

Lakše zajedno rješavamo probleme.

Ja-poruke

Kad šaljemo ja-poruku:

1

Govorimo u prvom licu

kažemo kako se mi osjećamo

2

Jasno komuniciramo

što želimo i ne želimo, hoćemo i nećemo, volimo i ne volimo

3

Učimo učenike

iskrenosti, povjerenju, međusobnom poštovanju i preuzimanju vlastite odgovornosti

Kreirajmo ja-poruku

PRIMJER

Učenik Marko, koji ima više negativnih ocjena i s kojim ste dogovorili da odgovara zadnje dvije lekcije te da preda ispunjenu radnu bilježnicu, dolazi na sat i tvrdi da se niste tako dogovorili.

Kako biste mu odgovorili ja-porukom?

Ja-poruke: moguća rješenja

TI-PORUKA (izbjegavati)

„Marko, stvarno si lijen! Ne laži sad pred svima, stalno odgađaš, a onda se žališ na ocjenu!”

JA-PORUKA

„Marko, ljuta sam kad tvrdiš da se nismo dogovorili. Precizno smo odredili termin. Želim da poštuješ naš dogovor i odgovaraš. Pokaži mi radnu bilježnicu kako bih te mogla ocijeniti. Što misliš o tome?”

Konstruktivna kritika: tehnika sendviča

UMJESTO

„Ivane, prestani se glupirati i biti bezobrazan. Utišaj se ili ću te pitati!”

Upotrijebite „tehniku sendviča”: kritika između dviju pozitivnih izjava.

Pohvalite

„Ivane, znam da si šaljiv,

Izrecite kritiku

ali sada radimo pa to ne mogu dozvoliti,

Izrecite još jednu pozitivnu izjavu

vjerujem da ćeš to poštivati.”

Konstruktivna kritika: primjeri

UMJESTO	RECITE
Ivana u zadnje vrijeme ima loše ocjene. Zbog lijenosti i neučenja skupila si samo negativne ocjene.	**Ivana, tvoje ocjene do sada su bile dobre, sada imaš puno loših ocjena koje sigurno možeš ispraviti.**
Marko odbija premjestiti se u drugu klupu zbog ometanja sata. Čuješ li što ti govorim? Ne pravi se gluh!	**Marko, ti obično poslušaš odmah, ali sada pokazuješ nepoštovanje mojih odluka, vjerujem da možeš poslušati.**
Slaven i Filip pričaju, dozivaju druge i smijulje se. Vas dvojica glupirate se kao mala djeca, a kad pitam, ništa ne znate.	**Vas dvojica dobri ste prijatelji, ali sada ometate cijeli razred, pa s prijateljstvom i pričanjem nastavite pod odmorom.**

Učinkovito rješavanje sukoba

ŠTO ČINITI

- Predlagati mogućnosti
- Podupirati
- Ohrabrivati

ŠTO IZBJEGAVATI

- Ne prijetiti
- Ne naređivati
- Ne etiketirati

Komunikacija usmjerena na ponašanje

Moguće situacije	Usmjereno na osobnost (izbjegavati)	Usmjereno na ponašanje
Marko ne prepisuje s ploče.	Stvarno si lijen.	Prepiši s ploče.
Ivan razbacuje tuđe stvari.	Kako možeš biti tako bezobrazan.	Odmah posloži što si razbacao.
Marija ne uspijeva izvršiti zadatak.	Baš si nespretan, ništa ne možeš.	Završi zadatak.
Razred je na prošlom satu bio jako nedisciplinirani.	Ponašate se kao divljaci.	Ponašate se nepristojno i ne poštujete mene.
Ivana se odbija premjestiti i svađa se s drugim učenicima.	Tvrdoglava si i svadljiva kao kakva baba.	Premjesti se.
Ante ne zna gradivo.	Uključi malo mozak, nadam se da ga imaš, i nauči to.	Nauči i ispravi ocjenu.
Ivan ometa sat.	To je zato što ti roditelji to dozvoljavaju, nemaš nikakav odgoj.	Umiri se.
Karlo se ruga drugim učenicima.	Bolje da pogledaš sebe i svoje ružno ponašanje.	Ruganje je neprihvatljivo i to ne dozvoljavam.

Izbjegavanje usporedbe s drugim učenicima

Uspoređujemo učenika s njim samim, a ne s drugima.

UMJESTO	RECITE
Ivane, pogledaj kako se Darko lijepo ponaša.	**Ivane, jučer si bio miran na satu, pa te molim da se umiriš.**
Luka, lektira ti je katastrofa, rukopis užas, pročitaj Ivanin sastav.	**Prošla lektira bila je dobra i pazio si kako pišeš; ova nije dobra.**
Vi ste najgori razred, jedva čekam da zvoni.	**Na satima s vama često mi je teško održati vam pažnju, veseli me kad ste pristojni i sudjelujete.**

Pozitivno potkrepljenje

Moguća situacija	Negativno potkrepljenje (izbjegavati)	Pozitivno potkrepljenje
Učenik se ne može sjetiti definicije.	Ne znaš ti to, sjedni.	Probaj se sjetiti.
Učenica ne može preskočiti spravu.	Ništa od toga, sljedeća.	Pokušaj polako doskočiti, pomoći ću ti.
Učenik ne uspijeva prepisati tekst.	Prepiši od nekoga nakon sata, spor si.	Koncentriraj se, možeš stići.
Učenica odbija pisati, a nakon nekog vremena nastavlja s pisanjem.	Sad si se sjetila, ne moraš ako nisi do sada.	Vidim da pišeš, to je dobro.
Učenik dugo nije želio pisati tijekom sata.	Ako nisi do sada, ne moraš ni sada.	Vidim da možeš i da dobro radiš.
Učenik slaže rad koji je slomio.	Sad to više neće biti dobro.	Drago mi je da se trudiš, bit će to u redu.
Učenica se rasplakala zbog ocjene.	Sad ne vrijedi plakati.	Ispravit ćeš i bit će sve u redu.

Učinkovita komunikacija

1. stvara odnos međusobnog povjerenja i poštovanja
2. potiče samopouzdanje i samopoštovanje
3. potiče osjećaj ravnopravnosti među mladima

Što nastavnici trebaju

1. osvijestiti važnost profesionalnog odnosa i komunikacije s učenicima
2. prepoznati vlastiti način komunikacije
3. prepoznati primjere moguće neučinkovite komunikacije na nastavi
4. unaprijediti komunikacijske vještine
5. koristiti se učinkovitijim metodama discipliniranja i upravljanja razrednom klimom

Nije teško znati kako se nešto radi

Teško je samo to raditi.

„Kako o meni misliš,
Kako se prema meni ponašaš,
Kako me gledaš,
Što mi radiš, kako me slušaš,
Ja ću takav i biti.”

Komunikacija i mentalno zdravlje

Sve navedeno prenosimo na komunikaciju s nadređenima, kolegama, prijateljima i obitelji

Uspješna komunikacija dovodi do više ugodnih emocija

Više ugodnih emocija = manje stresa

Manje stresa = bolje mentalno zdravlje

Literatura

Brajša, P. (1993). Pedagoška komunikologija: razgovor, problemi, konflikti u školi. Zagreb: Školske novine.

Jurčić, M. (2012). Pedagoške kompetencije suvremenog učitelja. Zagreb: Recedo.

Kyriacou, C. (2001). Temeljna nastavna umijeća. Zagreb: Educa.

Lacković-Grgin, K. (1994). Samopoimanje mladih. Jastrebarsko: Naklada Slap.

Pennington, D. C. (1997). Osnove socijalne psihologije. Jastrebarsko: Naklada Slap.

Reardon, K. K. (1998). Interpersonalna komunikacija: gdje se misli susreću. Zagreb: Alinea.

Woolfolk, A. (2016). Edukacijska psihologija. Jastrebarsko: Naklada Slap.

Hvala na pažnji!

Silvana Vlašić i Irena Budimir, psihologinje

Pitanja, komentari i primjeri iz vaše nastave su dobrodošli.

